

Kredito unijų ir Lietuvos centrinės kredito unijos veiklos apžvalga 2015 m. I ketvirtis

Leidžiama perspausdinti švietimo ir nekomerciniais tikslais, jei nurodomas šaltinis.
© Lietuvos bankas, 2015

Gedimino pr. 6, LT-01103 Vilnius
Tel. (8 5) 268 0029, faksas (8 5) 268 0038

www.lb.lt
info@lb.lt

Kredito unijos. 2015 m. balandžio 1 d. Lietuvoje veikė 74 kredito unijos (63 yra LCKU narės), vienijusios 151,7 tūkst. narių (beveik 2 tūkst. daugiau negu metų pradžioje).

2015 m. pirmąjį ketvirtį vykusių visuotinių narių susirinkimų sprendimais visos 2014 m. pelningai dirbusios kredito unijos (53) uždirbtu pelnu sustiprino kapitalo bazę, o dalis nuostolingai dirbusių dengė nuostolius sukauptu rezerviniu ar atsargos kapitalu. Kredito unijos, kurių rezervinis ir atsargos kapitalas buvo nepakankamas patirtiems nuostoliams padengti, perkėlė nepadengtus nuostolius į 2015 m. pradžią. **Pažymėtina, kad kai kuriose ne vienus metus nuostolingai dirbančiose kredito unijose nepadengti nuostoliai sumažino šių kredito unijų nuosavą kapitalą tiek, kad jis tapo mažesnis negu ½ jų pajinio kapitalo (pažeistas Lietuvos Respublikos Kredito unijų įstatyme (toliau – Įstatymas) nustatytas nuosavo kapitalo dydžio reikalavimas), tačiau nė vienos jų pajininkai nepriėmė sprendimo dengti nuostolius papildomais įnašais.** Kredito unijos renkasi kitus šios problemos sprendimo būdus, įskaitant pajinio ir atsargos kapitalo didinimą.

Kredito unijų turtas, 2015 m. balandžio 1 d. duomenimis, sudarė 630,4 mln. Eur, arba 2,8 proc. veikiančių bankų sistemos turto (prieš metus – 2,5 %).

Kredito unijų sistemos kai kurių veiklos rodiklių kaita

Eil. Nr.	Rodiklio pavadinimas	Suma (mln. Eur)			Pasikeitimas (%)	
		2014-04-01	2015-01-01	2015-04-01	2015 m. I ketv.	per metus
1.	Turtas (aktyvai)	571,2	617,2	630,4	2,1	10,4
2.	Pinigai	4,3	5,2	3,5	-32,7	-18,6
3.	Lėšos bankuose	6,7	12,2	8,1	-33,6	21,0
4.	Lėšos LCKU	84,0	86,2	89,4	3,7	6,4
5.	Vyriausybės vertybiniai popieriai (VVP)	196,3	221,3	235,7	6,5	20,1
6.	Suteiktos paskolos	253,8	263,5	262,1	-0,5	3,3
7.	Specialieji atidėjiniai paskoloms	9,8	17,3	19,0	9,8	93,9
8.	Specialiųjų atidėjinių paskoloms ir paskolų santykis (%)	3,7	6,2	6,7	–	–
9.	Įsiskolinimai LCKU	18,8	18,6	17,0	-8,6	-9,6
10.	Indėliai	497,4	535,0	550,0	2,8	10,6
10.1.	Kredito unijų narių ir asocijuotųjų narių	494,6	532,2	547,4	2,9	10,7
11.	Pajinis kapitalas	50,2	51,4	52,0	1,2	3,6
12.	Einamųjų metų pelnas (nuostolis)	-0,04	0,6	3,6	–	–

Reikšmingiausią kredito unijų turto dalį (41,6 %) sudarė nariams suteiktos paskolos (262,1 mln. Eur). Nors, palyginti su praėjusių metų tuo pačiu laikotarpiu, suteiktos paskolos padidėjo 8,3 mln. Eur, arba 3,3 proc., tačiau ataskaitinį ketvirtį kredito unijų paskolų portfelis sumenko. Paskolų portfelio mažėjimą nulėmė 2015 m. pirmąjį ketvirtį išaugę specialieji atidėjiniai, nes kredito unijos, konservatyviau vertindamos paskolų portfelius, identifiko probleminių skolininkų paskolas ir atskleidė realesnę suteiktų paskolų kokybę. Nors paskolų portfelis traukėsi, tačiau, pateiktų ataskaitų duomenimis, 2015 m. pirmąjį ketvirtį kredito unijos teikė naujas paskolas – finansavo būsto įsigijimą ir verslą. Dėl to minėtą laikotarpį juridiniams asmenims suteiktos paskolos padidėjo 1,1 mln. Eur, o jų dalis, didėjusi antrą ketvirtį iš eilės, šį ketvirtį padidėjo 0,6 proc. p. ir 2015 m. balandžio 1 d. sudarė 25,2 % visų paskolų.

Kaip minėta, ataskaitinį ketvirtį kredito unijos fiksavo blogėjančią paskolų kokybę ir didino specialiuosius atidėjinius galimoms jų nuvertėjimo išlaidoms padengti. Kredito unijų suformuotų specialiųjų atidėjinių ir paskolų santykis

padidėjo 0,5 proc. p. – iki 6,7 proc., o neveiksnios paskolos, 2015 m. balandžio 1 d. duomenimis, sudarė daugiau negu ketvirtadalį visų paskolų. **Tai rodo, kad kredito unijos privalo kaupti kapitalą, reikalingą susidariusiems ir galimiems paskolų vertės sumažėjimo nuostoliams amortizuoti ir stabiliai veiklai užtikrinti.**

Kredito unijos toliau investavo į skolos vertybinius popierius (VP), jiems įsigyti naudojamos pritrauktų indėlių lėšas. 2015 m. pirmąjį ketvirtį kredito unijų investicijos į VP padidėjo 6,5 proc. – iki 235,7 mln. Eur ir 2015 m. balandžio 1 d. sudarė 37,4 proc. kredito unijų turto. Pažymėtina, kad keletą metų iš eilės daugiau investavusios į ilgalaikius (ilgiau kaip 1 metai) VP, kredito unijos 2015 m. pirmąjį ketvirtį aktyviau investavo į trumpalaikius (iki 1 metų) Europos Sąjungos valstybių narių ir Europos ekonominės erdvės valstybių VP. Tikėtina, kad, investuodamos laikinai laisvas lėšas, kredito unijos jau atsižvelgė į kai kuriuos Lietuvos banko rengiamų Kredito unijų investavimo į ne nuosavybės vertybinius popierius taisyklių projekte nustatytus investicinio portfelio reikalavimus. Nors 2015 m. pirmąjį ketvirtį ilgalaikių VP dalis visame VP portfelyje sumažėjo beveik 8 proc. p., tačiau ir toliau ji yra reikšminga (89 %). Šešios kredito unijos turėjo 0,7 mln. Eur ilgalaikių Graikijos VP, kuriems dėl neapibrėžtos šalies ekonominės situacijos formuojami specialieji atidėjiniai. Kredito unijoms, nemažai investuojančioms į ilgos trukmės ir žemesnius investicinius reitingus turinčioms VP ir prisiimančioms sandorio šalies ir rinkos riziką, Lietuvos bankas taiko individualias priežiūrinės priemones.

Pagrindinis kredito unijų finansavimosi šaltinis tebėra indėliai. Jais buvo finansuojama 87 proc. kredito unijų turto. Pateiktų ataskaitų duomenimis, 2015 m. pirmąjį ketvirtį indėliai padidėjo 2,8 proc., o nuo 2014 m. balandžio 1 d. – beveik 11 proc. ir 2015 m. balandžio 1 d. sudarė 550 mln. Eur. Fizinį asmenų indėliai ir toliau sudarė didžiausią indėlių dalį (97 %).

Didėjant kredito unijų narių skaičiui, pajinis kapitalas 2015 m. pirmąjį ketvirtį padidėjo ir, 2015 m. balandžio 1 d. duomenimis, sudarė 52 mln. Eur. Priimtomis Įstatymo pataisomis kredito unijoms sudaryta galimybė didinti kapitalą jos nariams įsigyjant privilegijuotuosius pajus, tačiau kol kas kredito unijos šia galimybe beveik nesinaudoja.

Kaip minėta, kai kurios nuostolingai dirbusios kredito unijos nevykdė Įstatyme nustatyto nuosavo kapitalo dydžio reikalavimo. Šios kredito unijos imasi priemonių siekdamos užtikrinti, kad nuosavas kapitalas nebūtų mažesnis kaip ½ pajinio kapitalo: viena kredito unija papildomais pajiniais įnašais padidino pajinį kapitalą, kitos ketina tai padaryti ateityje, o kai kurios iš jų ieško galimybių padidinti atsargos kapitalą. Atsižvelgiant į tai, kad kapitalo stiprinimas ir toliau yra vienas iš svarbiausių kredito unijų sektoriaus uždavinių, **kredito unijos, siekdamos užtikrinti Įstatymo reikalavimo vykdymą ir suformuoti tvarų kapitalą, reikalingą saugiam ir patikimam finansinių paslaugų teikimui, privalo panaudoti visas priemones.**

2015 m. pirmąjį ketvirtį pelningai dirbusios 47 kredito unijos uždirbo 3,9 mln. Eur pelno, tačiau 27 kredito unijos dirbo nuostolingai ir patyrė 0,3 mln. Eur nuostolių, kurie sumažino kredito unijų sektoriaus pelną iki 3,6 mln. Eur (2014 m. to paties laikotarpio kredito unijų veikla buvo nuostolinga – patirta 37,2 tūkst. Eur nuostolių). Eliminavus vertės sumažėjimo išlaidas, 2015 m. pirmąjį ketvirtį kredito unijų uždirbtas pelnas būtų 2,3 mln. Eur didesnis. Ataskaitinį ketvirtį kredito unijos patyrė beveik tokio pat dydžio išlaidas kaip ir praėjusių metų pirmąjį ketvirtį, o pajamų šių metų pirmąjį ketvirtį, palyginti su praėjusių metų tuo pačiu laikotarpiu, uždirbo 38 proc. daugiau. Nors, kredito unijoms didinant VP portfelius, reikšmingiausią pajamų dalį (50 %) sudarė vienkartinio pobūdžio pajamos, gautos iš operacijų VP, tačiau nemaža dalis ir toliau teko palūkanų pajamoms – jos sudarė 45 proc. visų pajamų.

Pateiktų 2015 m. balandžio 1 d. ataskaitų duomenimis, kredito unijų sistemos likvidumo rodiklis sudarė 70,14 proc. (minimalus reikalaujamas – 30 %¹). Kredito unijų kapitalo pakankamumo rodiklis sudarė 23,87 proc. (minimalus reikalaujamas – 13 %²), tačiau vienos kredito unijos kapitalo pakankamumo rodiklis buvo mažesnis už reikalaujamą (18 %). 2015 m. balandžio mėn. ši kredito unija pateikė informaciją, kad, sumažėjus asocijuotiesiems nariams suteiktų paskolų daliai paskolų portfelyje, nuo antrojo ketvirčio jai taikomas mažesnis kapitalo pakankamumo normatyvo dydis, kurio kredito unija jau nepažeidžia. Didžiausios paskolos sumos vienam skolininkui normatyvo nevykdė dvi kredito unijos, šalinančios inspektavimo metu nustatytus trūkumus, ir dvi kredito unijos, laikiusios banke lėšas, kurių likučiai viršijo 25 proc. jų perskaičiuoto kapitalo. Pastarosios dvi kredito unijos 2015 m. balandžio mėn. pateikė Lietuvos bankui informaciją, kad ėmėsi priemonių ir didžiausios paskolos sumos vienam skolininkui normatyvą vykdė.

Pažymėtina, kad Lietuvos banko interneto svetainėje viešai skelbiama informacija apie kiekvienos kredito unijos metų ir kiekvieno ketvirčio pagrindinius veiklos rodiklius ir veiklos riziką ribojančių normatyvų vykdymą. Be to,

¹ Kredito unijoms, kurių turtas didesnis kaip 4,34 mln. Eur ir indėlių metinis augimo tempas viršija tvarų augimo tempą, taikomas atitinkamai 40, 50 arba 60 proc. dydžio likvidumo normatyvas.

² Kredito unijų, kurių reikšmingą paskolų portfelio dalį sudaro asocijuotiesiems nariams suteiktos paskolos, šis rodiklis turi būti ne mažesnis negu 18 arba 25 proc.

kredito unijos, vadovaudamosi Lietuvos banko valdybos nutarimu, savo ar asociacijų, kurioms jos priklauso, svetainėse paskelbė revizijos komisijų (revizorių) ar audito įmonių patikrintus 2014 m. finansinių ataskaitų rinkinius ir revizijos komisijų (revizorių) ar auditorių išvadas.

Lietuvos Respublikos Seimo Biudžeto ir finansų komitetas pritarė darbo grupės Tvarios kredito unijų veiklos koncepcijos projektui parengti pateiktai Tvarios kredito unijų veiklos koncepcijai. Šiuo metu rengiami Lietuvos Respublikos teisės aktų, reikalingų šioje koncepcijoje numatyta kredito unijų sektoriaus sisteminei reformai įgyvendinti, projektai.

Lietuvos centrinės kredito unijos 2015 m. pirmojo ketvirčio veiklos apžvalga dėl pasikeitusių finansinių ataskaitų pateikimo terminų bus paskelbta kartu su 2015 m. antrojo ketvirčio kredito unijų veiklos apžvalga.